

11 травня
2023

КОНЦЕПТУАЛЬНІ,
МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ,
ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
ДРАГОМАНОВА | 01601 Україна, м. Київ, вул. Пирогова, 9

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ННІ «Інститут філософії та освітньої політики»
Кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики**

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ, ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ»**

11 травня 2023 року

Матеріали доповідей та виступів

Київ
2023

УДК 1: 37 (075.8)

ISBN – 9-789-40368-859-5

Концептуальні, методологічні та практичні проблеми соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики: матеріали доповідей та виступів учасників Міжнародної-науково практичної конференції, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 11 травня 2023 року. – К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 171 с.

Друкується за авторською редакцією

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ISBN – 9-789-40368-859-5

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

© Автори, 2023

*Андрущенко В.П.,
академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, доктор
філософських наук, професор, ректор Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ, Україна)*

РАШИЗМ: СУЧАСНІ ТА ІСТОРИЧНІ ПРОЯВИ АГРЕСІЇ

Стаття аналізує концепцію «рашизму» як сучасного злочинного явища в історії людської цивілізації. «Рашизм», впливаючи на міжнародну стабільність та безпеку, має ряд особливостей, що відзначають його в контексті інформаційної революції та глобальних економічних взаємовідносин. В статті розглядаються також механізми дії «рашизму», його вплив на громадське свідомість, а також потенційні шляхи протидії цьому явищу на міжнародному рівні.

***Ключові слова:** рашизм, міжнародна безпека, інформаційна революція, дезінформація, світова економіка, міжнародне право, демократія, стратегічні ресурси, міжнародна співпраця.*

В історії людства існують періоди, коли глобальні політичні та соціокультурні рухи набувають агресивних форм. Особливо відзначається ера фашизму ХХ століття, коли під впливом економічних, політичних та культурних криз Європа стала свідком виникнення ідеології, що претендувала на контроль над континентом, активно втручалась у справи сусідніх країн, призводила до масових вбивств та культурних втрат.

Сучасний контекст глобалізації, інформаційних технологій та соціальної турбулентності породжує новий феномен, який отримав назву «рашизм». Як і «фашизм», «рашизм» характеризується насильством, масовими вбивствами, руйнацією культурних об'єктів та прагненням до гегемонії. Проте їхня природа та методи дії різняться.

Перш за все, «рашизм» проявляє більшу агресію, що відображається у масовій дезінформації, використанні сучасних технологій для маніпулювання свідомістю мас та погрозами використання зброї масового знищення. Основна мета «рашизму» відізняється від «фашизму»: якщо останній прагнув до підкорення народів, то «рашизм» прагне до їхнього повного знищення.

Важливо підкреслити, що ідеологічні корені «рашизму» не є унікальними для конкретної держави чи регіону, а є виявом загальної проблеми, пов'язаної з кризами ідентичності та глобальними викликами в умовах глобалізації. Для глибокого розуміння «рашизму» важливо вивчати його в контексті світової історії та порівняти з іншими агресивними ідеологіями минулого.

Дослідницький підхід до цього феномену вимагає багатоаспектного аналізу, включаючи історичний, соціологічний, психологічний та культурологічний аспекти. Зокрема, дослідження праць таких українських авторів, як Володимир Горбулін, Борис Гуменюк, Михайло Журба та інші, може принести значний вклад у розуміння цього явища в українському контексті.

Маючи на увазі глобальний контекст «рашизму», важливо розуміти його наслідки для міжнародних відносин та глобального порядку. «Рашизм» не лише перекреслює стабільність в окремих регіонах, але і стає викликом для міжнародної системи, яка базується на принципах міжнародного права, суверенітету держав та мирного вирішення конфліктів.

Іншим ключовим аспектом є взаємозв'язок між «рашизмом» та інформаційною ерою. Сучасні технології забезпечують платформу для масової дезінформації, маніпулювання свідомістю громадян та формування соціальних діалектик, що підкріплюють агресивні ідеології. Це створює незвичайні виклики для демократійних суспільств, які намагаються зберегти свою інформаційну прозорість та цінності.

Також важливо звернути увагу на економічні аспекти «рашизму». Оскільки агресія завжди має економічні мотиви та наслідки, «рашизм», як і інші агресивні ідеології, намагається контролювати стратегічні ресурси, торгові маршрути та ключові економічні активи. Це, у свою чергу, призводить до глобальних економічних коливань, що впливають на стабільність світової економіки.

Культурні та ідентичні аспекти «рашизму» також вимагають детального аналізу. Нарешті, необхідно розуміти, що протистояння «рашизму» вимагає глобальної співпраці, об'єднання зусиль демократичних країн та міжнародних інституцій. Тільки спільними зусиллями можливо зупинити розповсюдження цієї агресивної ідеології та відновити міжнародний порядок на принципах миру, стабільності та взаємоповаги.

Дослідження концепцій, як «рашизм», та їх вплив на міжнародну стабільність є вкрай актуальними у сучасному глобалізованому світі. Зростаюча міжзалежність країн зумовлює необхідність глибокого розуміння агресивних ідеологій, які можуть загрожувати міжнародному миру, впливати на глобальні економічні процеси, а також змінювати соціокультурний ландшафт спільнот. Вивчення цих ідеологій допомагає у формуванні ефективних стратегій протидії дезінформації, розробці законодавчих рамок та прогнозуванні можливих сценаріїв розвитку подій у майбутньому, що, в свою чергу, сприяє забезпеченню стабільності та процвітання на міжнародній арені.

«Рашизм», як сучасне глобальне явище, впливає на стабільність та безпеку в міжнародних відносинах. Ця агресивна ідеологія, зароджена в

умовах інформаційної революції, не лише порушує суверенітет окремих держав, але й підриває основи міжнародного права. Інформаційна ера в свою чергу надає «рашизму» інструменти для масштабної дезінформації та маніпулювання громадською думкою. Захист інформаційного простору від такого втручання стає пріоритетом для збереження демократії та цінностей відкритого суспільства.

З іншого боку, «рашизм» має економічні мотиви та викликає економічні наслідки на глобальному рівні. Стабільність світової економіки потребує захисту від такої агресії та підконтрольності стратегічних ресурсів. Враховуючи все вищезазначене, можна стверджувати, що протидія «рашизму» вимагає міжнародної співпраці, об'єднання зусиль та розробки спільних стратегій для збереження міжнародного порядку та гуманітарних цінностей.

Джерела:

1. Андреев Н. Обыкновенный рашизм: Заметки на полях милитаристского сочинения (По поводу статьи К. Раша «Армия и культура»). Огонёк. 1990, № 8, с. 8.
2. Ващенко Г. Виховна роля української подсовецької літератури». Визвольний шлях. Т. 1-6.- Лондон, 1957. с. 22
3. Гарин И. Почему рашизм страшнее фашизма. Новое время. 19 серпня 2015.
4. Горбулин В. Как победить Россию в войне будущего. Киев: Брайт Букс, 2020. 256 с.
5. Горбулін В. Україна стала ключовою державою протистояння Заходу і України. Урядовий кур'єр. 2017. 8 лютого (№ 24).
6. Дорошенко К. «Русский мір» – ересь чи неонацизм? Suspilne.media. 31.03.2022
7. Кізілов Є. Зеленський: Слово «рашизм» увійде в підручники з історії в усьому світі. Українська правда. 23 квітня 2022.
8. Кривдик О. Рашизм. Українська правда. 2010. 18 травня.
9. Обыкновенный рашизм: Путин хочет стребовать с Украины газовый аванс [Архівовано 23 березня 2014 у Wayback Machine.] (рос.)
10. Прокоп М. «Україна і українська політика Москви». Сучасність. 1981.
11. Рашизм URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Рашизм>
12. Світлевська А. Це не блеф: чи дозволять Путіну натиснути на ядерну кнопку. URL: <https://www.unian.ua/politics/putin-pogrozhuye-yadernoyuzbroyeu-chi-dozvolyat-yomu-natisnuti-na-yadernuknopku-11987310.html>
13. Штепа, Павло. Московство. 4-те вид. – Дрогобич; Львів: Видавнича фірма «Відродження», 2003. – 416 с. URL: <http://irbis-nbuv>.

gov.ua/ulib/item/UKR0000630

14. Штепа П. Українець і москвин. Дві протилежності Дрогобич. Вид-во «Відродження». 2010. 398 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Shtepa_Pavlo/Ukrainets_i_Moskvyn_dvi_protylezhnosti

The article analyzes the concept of «rashism» as a modern criminal phenomenon in the history of human civilization. «Rashism», influencing international stability and security, possesses several characteristics that highlight it within the context of the information revolution and global economic relations. The article also examines the mechanisms of «rashism» action, its impact on public consciousness, and potential ways to counteract this phenomenon on the international level.

Keywords: *rashism, international security, information revolution, disinformation, global economy, international law, democracy, strategic resources, international cooperation.*

Бобрицька В. І.,
професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна).

СУЧАСНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕСТІ АКТУАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: ПІДХОДИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ

У статті обґрунтовано, що сучасна освітня політика України здійснюється з урахуванням новітніх суспільних викликів і пріоритетних завдань законодавчої і виконавчої гілок влади, зокрема щодо поліпшення ефективності освіти в умовах воєнного стану та змінної динаміки поширення пандемії коронавірусної хвороби в країні. Через призму поглядів майбутніх й практикуючих освітян виявлено перелік запитів і очікувань держави, громадянського суспільства до реформ у сфері освіти.

Ключові слова: *освітня політика; реформи в системі освіти.*

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Сучасна освітня політика України базується на віднайденні ефективних управлінських та організаційно-педагогічних механізмів подолання проблем територіальних відмінностей у якості надання освітніх послуг, модернізації змісту освіти відповідно до безпекової ситуації в країні в умовах воєнного стану та змінної динаміки поширення пандемії